

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 6 (135)

2016. g. jūnijis

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Iznācis žurnāla "Latvijas Lopkopis" maija numurs 3
- Svaig-pienas ražotāji saņems papildu valsts atbalstu 3
- Algas nodokļa grāmatiņa 4
- Papildināt zināšanas var visu gadu 4
- No ieceres līdz gatavam būvobjektam 6
- Zālēdāju projekta saimniecības 8
- Nezāles savu "apkaršanu" negaida 9
- No teorijas maģistra darbā līdz reālai saimniekošanai 10
- Ja vēlies, lai cilvēki zina par tevi, vajag informēt 11
- Vasarā – īpašs ugunsdrošības režīms mežos 12
- Cūkgālai meklēs jaunus tirgus 13
- Aicina turpināt KLP vienkāršošanu 13
- Putnu gaļai tirgus aug, cenas – krīt 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējus nedrīkst aizmirst 2016. gada jūlijā 14
- Izmaiņas ES finansējuma saņemšanai meža īpašniekiem 14
- Zemenes visu gadu 15

AKTUALITĀTES

Foto: Andris Vitols

VIEDĀ LAUKSAIMNIECĪBA NO LAUKA LĪDZ FERMAI

Traktordienas šogad notika ar plašu vērienu dienas dienas pēc kārtas – 27. un 28. maijā, ar jaunu pieejumu, uzsvaru liekot uz viedumu jeb inovācijām, ko nodrošināja Latvijas Lauku konsultāciju uz izglītības centra (LLKC) ekspertu līdzdalība.

Kā, atklājot Traktordienu semināru daļu, uzsvēra LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš

Cimermanis, lauksaimniekiem mūsdienās jāspēj ne tikai pareizi art, sēt, slaukt un iegūt ražu, bet arī rēķināt pašizmaksas, izvēlēties saimniecībai piemērotākās tehnoloģijas, kārtot grāmatvedību un vēl sekot līdzi norisēm tirgū, lai visu saražoto pēc iespējas veiksmīgāk varētu pārdot. Nenoliedzami, zemnieki pēdējos gados, spītējot dažādām krīzēm, ir spējuši modernizēties un stiprināt konkurētspēju, taču vairāk nekā

Traktordienas šogad notika "Agrofirmas Tērvete" plašajos laukos

60% no viņiem nav lauksaimnieciskās izglītības. To, ka zināšanas ir būtiskas, apliecinā aizvien pieaugošais dalībnieku skaits LLKC rīkotajos semināros, apmācībās un fermu dienās.

Sobrīd, kad piena cenas ilgstoti atrodas ļoti zemā līmenī un arī graudkopjiem seansa solās būt sarežģīta, saimnieki cenšas meklēt atbildi uz jautājumu, – kad būs labāk?

►2. lpp.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Foto: Andris Vītols

Zemes apstrādes tehnikas demonstrējumi

Foto: Andris Vītols

**Par zināšanu nozīmi lauksaimniecībā
stāsta LLKC valdes priekšsēdētājs
Mārtiņš Cimermanis**

► 1. lpp.

Uz šo jautājumu seminārā atbildēja "Swedbank" galvenais ekonomists Mārtiņš Kazāks: "Viss nāk un aiziet tālumā, un sākas viss no gala". Prečīzāk – krīzes bija, ir un būs, ar tām jārēķinās. Vērtējot tirgus perspektīvas, M. Kazāks vispirms "zīmē" lielo ainu, – pasaulei iedzīvotāju skaits pieaug, un ēst gribēsies visiem. Baltijas valstis gan nebūs starp tām, kur iedzīvotāju

Foto: Iveta Tomsonsone

LLKC lopkopības konsultantes Aija Luse un Ziedīte Bimšteine stāsta par kvalitatīvas barības nozīmi slaucamajām govīm

skaits aug, un jārēķinās, ka pārtiku saražosim vairāk, nekā spēsim apēst. Tas nozīmē atkarību no eksporta tirgiem. Likt cerības uz tuvāko tirgu Krievijā neesot pamata, kaut krīze tur tuvākajā laikā varētu beigties, tomēr pirktpēja neaug. Jāskatās uz citiem tirgiem. Pienā tirgū atlabšana vēl kādu laiku jāpagaida, taču ar garantiju izaugsmē būs, jautājums – vai tas notiks nākamajā vai aiznākamajā gadā.

Būtiskākā ekonomista atziņa – zemās resursu cenas gan naftai, gan naudai jeb kredītiem, kam starpbanku likmes jau noslīdējušas mīnusos, rada izdevīgus apstākļus investīcijām. Tātad – ja ir vēlme un iespēja ieguldīt būvniecībā, tehnikā un tehnoloģijās, tad tas jādara tagad. Jo tik lēti aizņemties kā šobrīd drīz vairs nevarēs. Nākamā atziņa – tirgū spēs izdzīvot tikai spēcīgākie. Tātad – vai nu saimniekiem jākļūst

lieliem un stipriem, vai jāapvienojas un jāaudzē spēks kopīgi. Tātad – kooperācija. Ja tās nebūs, mazie un vājie paliks bez iespējas nodrošināt sev iztiku, kļūstot par nastu valstij un pārējiem nodokļu maksātājiem, tajā skaitā lielajiem saimniekiem, kam pieaugis nodokļu slogans, lai segtu sociālās izmaksas.

Lai saimniekošanas scenāriji attīstītos vēlamajā virzienā, LLKC speciālisti Taktordienās mācīja un stāstīja gan par saimniekošanas metodēm augkopībā, gan lopkopībā. Ekonomisti ziņoja par pašizmaksu aprēķināšanas metodikām un finansisti – par dažādu finanšu instrumentu pieejamību.

Ja šo rindu lasītājam neizdevās nokļūt Traktordienās un dzirdēt LLKC ekspertu padomu, tad atgādinām – tie ir pieejami arī ikdienā LLKC birojā Ozolniekos un 26 birojos visā Latvijā. ▀

Iveta Tomsonsone, LLKC Apgāda vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

IZNĀCIS ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" MAIJA NUMURS

Jaunākajā žurnāla "Latvijas Lopkopis" numurā salīdzinām piena produktu cenas Latvijā, Lietuvā un Igaunijā. Izrādās, lētākie produkti ir Igaunijas veikalos, bet dārgākie – Lietuvā. Latvijā nosacīti augstās piena produktu cenas tirgotāji izskaidro ar pircēju zemo lojalitāti vietējiem produktiem un augstajām tirdzniecības izmaksām.

Kā pašreizējā krīzē iztieki piena ražotāji Balvu pusē, varat lasīt intervījās ar Rugāju novada saimniekiem, z/s "Silarozes 1" īpašnieku Sandri Romānu un Ozoliņu ģimeni no z/s "Pienavoti". Savukārt gaļas lopu audzētājiem piedāvājam sarunu ar Balvu novada SIA "Meža mednis" saimnieku Kārli Boldānu, kurš pērn no Šveices ievedis 40 govju lielu 'Tiroles pelēkās' šķirnes ganāmpulkam.

Žurnālā, kā ierasts, arī vīkne saimniekošanā noderīgu rakstu. Žurnāla

nozaru redaktore un LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja Silvija Dreijere sniedz padomus ganību apsaimniekošanā, bet augkopības konsultante un LLKC Aizkraukles biroja vadītāja Anita Anševica iepazīstina ar skābarības gatavošanas niansēm. LLKC konsultants un veterinārmedicīnas eksperts Dainis Arbidāns skaidro dažādu slimību rašanās iemeslus slaucamajām govīm, bet Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa sniedz padomus ganāmpulkam efektivitātes uzlabošanai. Aitu audzētājiem noderēs raksts par teķu neauglības cēloņiem un būs interesanti uzzināt, kā saimnieku Inta Adamoviča Malnavas pusē.

Zirgkopības entuziastiem piedāvājam stāstu par rikshotājiem – kā tos audzē un kādus panākumus sacensībās ar tiem guvuši mūsu sportisti, stāsta saimniecības "Vigas" īpašniece Tatjana Martinsone un treneris Māris Ežmalis.

Žurnālā arī stāsts par to, kā klājas Polijas mazajiem piensaimniekiem, tāpat arī vīkne interesantu ziņu no ārvalstīm. Neiztrūkstoši – anekdots un recepte.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" var abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļas visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, kā arī ie-gādāties Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **¶**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SVAIGPIENA RAŽOTĀJI SANEMS PAPILDU VALSTS ATBALSTŪ

Tiek prognozēts, ka sezonalitātes dēļ piena iepirkuma cena būs vēl zemāka par pašlaik esošo, tālab piena ražotājiem nepieciešams papildu atbalsts no valsts budžeta. Tādēļ valdība 24. maijā atbalstīja Zemkopības ministrijas sagatavotos noteikumus par valsts papildu atbalsta piešķiršanu piena ražotājiem.

Svaigpiena iepirkuma cena līdz 2016. gada aprīlim ir samazinājusies jau par 33% salīdzinājumā ar 2014. gada jūliju, un tas ir viens no krasākajiem piena iepirkuma cenas samazinājumiem visu ES dalībvalstu starpā. Ražotājiem ieilgusī cenas lejupslīde rada lielus un neplānotus zaudējumus.

Noteikumi paredz, ka valsts papildu atbalstu piešķir piena ražotājam, ja viņš piegādājis pienu pārstrādei laikā no 2015. gada 1. oktobra līdz 2016. gada 30. aprīlim un ja pēc stāvokļa 2016. gada 1. maijā ganāmpulkā ir reģistrētas slaucamas govīs vai teles, kas vecākas par 18 mēnešiem. Tāpat noteikumi paredz, ka valsts papildu

atbalstu varēs saņemt tikai tie kritērijiem atbilstošie piena ražotāji, kas līdz 2016. gada 10. jūnijam reģistrēti vie-notajā zemkopības nozares informācijas sistēmā.

Atbalsta aprēķināšanai un izmaksāšanai nepieciešamā informācija par katru piena ražotāja piegādātā piena daudzumu un govju skaitu tiks iegūta no Lauku atbalsta dienesta apkopotajiem reģistru datiem. Ja piena ražotājs pienu tieši pārdomod citas ES dalībvalsts pārstrādātājam, tad viņam piecu dienu laikā pēc noteikumu spēkā stāšanās

jāiesniedz informācija Lauksaimniecības datu centrā par šāda piena daudzumu.

Atbalsta saņēmējus pēc noteikja-jiem kritērijiem atlasīs, kā arī atbalstu aprēķinās un izmaksās Lauku atbalsta dienests. Valsts papildu atbalsta kopējais apmērs ir gandrīz 6,2 miljoni eiro.

Ministru kabineta noteikumi "Valsts papildu atbalsta piešķiršanas kārtība piena ražotājiem" stāsies spē-pāk pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis". **¶**

ZM informācija

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interne-ta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

**GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKLI****ALGAS NODOKLA
GRĀMATIŅA**

Nereti uzņēmumu darbinieki ir nesaprašanā, kāpēc grāmatvedis viņa darba algai nav piemērojis neapliekamo minimumu un pienākošos atvieglojumus. Grāmatvedis vai cita persona, kas rēķina darba samaksu, atvieglojumus drīkst piemērot tikai tad, kad VID Elektroniskajā deklarēšanas sistēmā ir redzams, ka darbinieks ir tiesi šim darba devējam iesniedzis savu elektronisko algas nodokļa grāmatiņu.

Iepazīstinām ar Valsts iepēmumu dienesta (VID) informāciju par elektронiskajām algas nodokļa grāmatiņām.

VID atgādina, ka visiem nodokļu maksātājiem kopš 2014. gada 1. jūnija algas nodokļa grāmatiņa ir tikai elektroniskā formā, un informācijas iekļaušana par galveno ienākuma gū-

šanas vietu, apgādājamiem un papildu atvieglojumiem tajā ir nodokļu maksātāja pienākums un vienlaikus arī izvēle. Tādējādi nepieciešamie ieraksti un izmaiņas par darba devējam sniedzamo informāciju iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu piemērošanai algas nodokļa grāmatiņā jāveic fiziskajām personām pašām, izmantojot EDS vai personiski ierodties VID klientu apkalpošanas centrā.

Papildus VID informē, ka tikai pati persona var veikt izvēli par darba devējam redzamo informāciju personas algas nodokļa grāmatiņā, tai skaitā par personas invaliditāti vai apgādībā esošām personām. Ja persona izvēlas informāciju par atvieglojumiem nerādīt darba devējam un norāda to savā algas nodokļu grāmatiņā, tad nodokļu

atvieglojumus, kas tai pienākas, persona var piemērot, iesniedzot attiecīgā taksācijas gada ienākumu deklarāciju.

Plāsāka informācija sadaļā Aktualitātes > Informācija presei.

Palīgmateriāls "Palielini savus ienākumus ar Elektronisko algas nodokļa grāmatiņu!".

Palīgmateriāls "Apgādājamā statuss studējošiem un strādājošiem jauniešiem".

Buklets "Palielini savus ienākumus ar Elektronisko algas nodokļa grāmatiņu!".

Aicinām izmantot **viedtāruņu lietotāju** ērtībām izstrādāto vizuālo palīgmateriālu par Elektroniskās algas nodokļu grāmatiņas iesniegšanu un aizpildīšanu!

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

TĀLĀKIZGLĪTĪBA**PAPILDINĀT ZINĀŠANAS VAR VISU GADU**

Lielākajai daļai lauksaimnieku vasaras periods vienmēr ir noslogots, jo jāsteidz laikā padarīt lauku darbi, un zināšanu papildināšanai laika atliek pavisam nedaudz. LLKC Tālākizglītības nodaļa esam novērojuši, ka aktīvākais mācību apmeklējumu laiks ir rudenī un ziemā. Pavasarī un vasarā lielākoties tiek apmeklēti sezonai raksturīgi izglītojoši pasākumi – lauku dienas, fermu dienas, demonstrējumi.

Lielākajā daļā mācību var piedalīties visa gada garumā, un tām nav noteikts konkrēts norises mēnesis, jo grupas tiek komplektētas pēc klausītāju pieprasījuma.

Lauksaimniecības nozarē tiek piedāvāti kursi dzīvnieku pārraugiem, pārvadātājiem, kāvējiem, augu aizsardzības līdzekļu speciālistiem un ciemā ūdens iestāžu darbiniekam.

Pārraudzība vienā ganāmpulkā visām dzīvnieku sugām („B” metode)

Šie mācību kursi paredzēti tiem, kas vēlas iegūt tiesības veikt pārraudzību vienā ganāmpulkā. Mācībās paredzēts apgūt lauksaimniecības dzīvnieku ciltstarbu, audzēšanas, ēdināšanas un labturības jautājumus, gan arī praktiski aizpildīt ar pārraudzību, reģistrēšanu

un apzīmēšanu saistītos dokumentus. Mācību ilgums – divas dienas.

Tālākizglītības nodaļa organizē kvalifikācijas paaugstināšanas kursus arī tiem dzīvnieku pārraugiem, kuri jau veic pārraudzības darbu. Vēršam uzmanību uz to, ka piecu gadu laikā no aplieciņas iegūšanas kvalifikācija jāpaaugstina 16 stundu apjomā.

Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi

Mācības paredzētas dzīvnieku pārvadātājiem un dzīvnieku savākšanas centru darbiniekiem, kuriem nepieciešams iegūt kvalifikācijas sertifikātu dzīvnieku pārvadāšanai Latvijas teritorijā un Eiropas Savienības valstīs. Vienas dienas mācībās klausītāji iegūst zināšanas par labturības prasībām un noteikumiem, dzīvnieku fizioloģiju un stresa samazināšanu dzīvniekiem to pārvadāšanas laikā. Aplieciņa nepieciešama, veicot dzīvnieku transportēšanu tālāk par 65 km no novietnes.

Kaušanai paredzēto lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzības prasības

Dzīvnieku nonāvēšanu (kaušanu) un saistītās darbības saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1099/2009 par dzīvnieku aizsardzību nonāvēšanas laikā un

MK noteikumiem Nr. 21 „Kaušanai paredzēto lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzības prasības” var veikt tikai tādas personas, kurām ir atbilstīga kvalifikācija – attiecīgi LLKC izsniegt kvalifikācijas sertifikāts par mācību kursa apguvi. Divu dienu mācībās paredzētas gan teorētiskās nodarbības, gan praktiskās nodarbības kautuvē. Mācību dalībnieki apgūst tēmas par dzīvnieku labturības un kautuves higiēnas prasībām, dzīvnieku pārvietošanu, sagatavošanu kaušanai un dažādām kaušanas metodēm.

Mācības augu aizsardzības līdzekļu lietotāju aplieciņas iegūšanai

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 147 "Noteikumi par profesionālo augu aizsardzības līdzekļu lietotāju, augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatoru, augu aizsardzības līdzekļu pārdevēju un augu aizsardzības konsultantu apmācību un aplieciņu izsniegšanas kārtību" persona, kas saņēmusi profesionālā augu aizsardzības līdzekļu lietotāja aplieciņu otrs reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu lietošanai, vienlaikus uz pieciem gadiem iegūst augu aizsardzības līdzekļu pārdevēja statusu un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatora statusu.

► 5. lpp.

◀ 4. lpp.

Tas nozīmē, ka, iegūstot augu aizsardzības lietotāja apliecību, klausītājs var gan iegādāties, gan lietot, gan tirgot augu aizsardzības līdzekļus. Šīs mācības tiek organizētas ne tikai LLKC Ozolniekos, bet arī vairākos LLKC reģionālajos birojos.

Mācībās tiek sniegtas zināšanas par normatīvajiem aktiem augu aizsardzības līdzekļu glabāšanā un lietošanā, kultūraugu slimībām, kaitēkļiem un nezālēm, kā arī informācija par viltotiem un nelegāliem augu aizsardzības līdzekļiem un darba aizsardzības prasībām. Mācību ilgums ir 3–5 dienas atkarībā no ieplānotu stundu skaita vienā dienā.

LLKC Ozolniekos tiek piedāvātas mācības atsevišķi augu aizsardzības līdzekļu pārdevējiem. Iespējama arī apliecības atjaunošana.

Plašāka informācija un pieteikšanās uz šiem kursiem: Rudīte Sanžarevska, mob. tālr. 26148820, tālr. 63050235, e-pasts: rudite.sanzarevska@llkc.lv.

Tālākizglītības nodaļa piedāvā arī vairākas mācību programmas, ko var apgūt tālmācībā. Tālmācības priekšrocība ir tā, ka izglītību var iegūt, nepārtraucot ikdienas darbu saimniecībā un netērējot laiku un līdzekļus, kas būtu nepieciešami mācību apmeklēšanai klātienē, jo nepieciešams tikai dators, interneta pieslēgums un vēlme mācīties.

Vispopulārākā no tālmācības programmām ir **“Lauksaimniecības pamati”**, kas ir licencēta un akreditēta profesionālās pilnveides izglītības programma 170 stundu apjomā. Šī programma darbību uzsāka 2002. gadā, un šo gadu laikā to apguvuši vairāki tūkstoši cilvēku. Programmas apguvi var uzsākt ar jebkuras pakāpes sākotnējo izglītību, un tā nepieciešama klausītājiem, kam nav lauksaimniecības izglītības. Šī izglītība nepieciešama, pārņemot apsaimniekošanā gimenes īpašumā esošu saimniecību vai arī iegādājoties lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kā arī izstrādājot saimniecības attīstības projektus, piešaistot to īstenošanā Eiropas Savienības finanšu līdzekļus. Programmas apguves laiks ir līdz 3 mēnešiem (šo laiku ir iespējams pagarināt, ja nepieciešams). Programmas apguves laikā paredzētas vienas dienas klātienes mācības, kā arī eksāmena teorētiskā un praktiskā daļa notiek klātienē.

Programmā paredzēta pamata zināšanu apguve lauksaimniecības politikā, augkopībā, lopkopībā, ražošanas plāna izstrādē, darba aizsardzībā, grāmatvedības un uzņēmējdarbības pamatos, kā arī mežsaimniecībā un videi draudzīgā saimniekošanā.

Plašāka informācija: Alise Raupe, mob. tālr. 28635941, tālr. 63050220, e-pasts: alise.raupe@llkc.lv.

Pēdējā laikā ļoti populāra kļuvusi arī otra profesionālās pilnveides izglītības programma **“Bioloģiskā lauksaimniecība”** 180 stundu apjomā. Šīs programmas apgušanas un izglītības nosacījumi ir līdzīgi kā “Lauksaimniecības pamati”, bet tās apguve ir obligāta arī tiem, kas vēlas vai nesen uzsākuši saimniecot ar bioloģiskām metodēm.

Bioloģiskās lauksaimniecības programma ietver zināšanu apguvi par lauksaimniecības politiku, bioloģiskās lauksaimniecības likumdošanu un sertifikāciju, bioloģiskās augkopības un lopkopības pamatiem, dabas resursiem, to aizsardzību un ražošanas plānošanu. Pēc teorijas sekmīgas apguves klausītājiem praktiski jāizstrādā saimniecības ražošanas plāns.

Plašāka informācija: Jolanta Sūna-Strautiņa, mob. tālr. 22018942, tālr. 63007563, e-pasts: jolanta.suna@llkc.lv.

Gan “Lauksaimniecības pamatus”, gan “Bioloģisko lauksaimniecību” var apgūt arī klātienē LLKC reģionālajos birojos.

Tālmācībā tiek piedāvātas arī divas 60 stundu apjoma programmas – **“Lopkopības pamati”** un **“Augkopības pamati”**. Programma “Lopkopības pamati” paredzēta personām, kuras veic pārraudzību vienā ganāmpulkā (B metode) un kam ir nepieciešamība pēc kvalifikācijas stundām aplieciņas atjaunošanai piena vai gaļas lopkopībā, aitkopībā un augkopībā. Vienu no programmām var izvēlēties apgūt arī tie cilvēki, kuri deviņdesmito gadu beigās ir ieguvuši aplieciņu par lauksaimniecības pamatu programmas 116 stundu apjomā apgūšanu, bet, lai iegūtu lauksaimniecību izglītību, nepieciešams papildināt stundu apjomu vismaz līdz 160 stundām.

Plašāka informācija: Rudīte Sanžarevska, mob. tālr. 26148820, tālr. 63050235, e-pasts: rudite.sanzarevska@llkc.lv.

Pārtikas nozarē LLKC piedāvā divus mācību kursus – **“Minimālās**

higiēnas prasības pārtikas uzņēmušā” un **„Sistēmas (HACCP) izveides pamatprincipi pārtikas aprites uzņēmumos”**.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 545 “Pārtikas apritē nodarbināto personu apmācības kārtība pārtikas higiēnas jomā” darbiniekam, kurš veic darbības kādā no pārtikas aprites posmiem vai vada kādu pārtikas aprites posmu, uzsākat darbu, jānoklausās vismaz trīs stundu garš mācību kurss “Minimālās higiēnas prasības pārtikas uzņēmumā” atbilstoši noteikumos noteiktajai programmai. Darbinieks atkārtoti noklausās mācību kursu reizi trijos gados.

Mācībās tiek apgūtas tēmas par pārtikas apriti regulējošiem Eiropas Savienības un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, pārtikas kvalitāti un nekaitīgumu, kā arī personāla higiēnas prasībām un pārtikas higiēnu.

Sistēma “HACCP” ir pārtikas uzņēmuma paškontroles sistēma drošas un nekaitīgas pārtikas apritei, kura iekļauj sevī katru pārtikas aprites posmu uzraudzību un analīzi, nosaka posmus pārtikas apritē, kuri ir kritiski pārtikas drošībai un nekaitīgumam un ievieš efektīvas kontroles un uzraudzības procedūras šajos posmos. Divu dienu mācību kurss jāapgūst pārtikas aprites uzņēmumu augtākā līmeņa vadītājiem.

Mācībās tiek stāstīts par HACCP principiem, likumdošanas prasībām un tās praktisku ieviešanu.

Plašāka informācija un pieteikšanās uz šiem kursiem: Rudīte Sanžarevska, mob. tālr. 26148820, tālr. 63050235, e-pasts: rudite.sanzarevska@llkc.lv.

Papildu informāciju par visām mācībām var saņemt pie norādītajām kontaktpersonām. LLKC reģionālo biroju kontakti atrodami <http://new.llkc.lv/lv/biroji>. Savukārt uz tālmācības programmām var reģistrēties LLKC mājaslapas sadaļā “Tālmācība” – <http://new.llkc.lv/lv/nozares/talakizglitiba/talmaciba>.

Sākot no šī gada augusta, plānots uzsākt plašā mācību projekta īstenošanu lauksaimniecības, pārtikas, mežsaimniecības un kooperācijas jomās. Izmaksas pilnībā vai daļēji tiks segtas no Eiropas Savienības fonda līdzekļiem. Aicinām sekot līdzi aktuālajai informācijai, kas būs lasāma plašsaziņas līdzekļos un mūsu mājaslapā. □

Jolanta Sūna-Strautiņa, LLKC Tālākizglītības nodaļas izglītības projektu vadītāja

BŪVNIECĪBA ➤ NO IECERES LĪDZ GATAVAM BŪVOBJEKTAM

Latvijas lauku reģionos, īstenojot potenciālās būvniecības ieceres, cilvēkus biedē sarežģītā dokumentācijas sagatavošana, tādēļ bieži vien būvniecība tiek veikta bez attiecīgo institūciju piekrīšanas, kas beigās var novest pie sarežģītāka un finansiāli dārgāka būves legalizācijas procesa.

Raksts sagatavots ar mērķi paskaidrot būvniecības procesu no ieceres līdz būvobjekta nodošanai ekspluatācijā, kā arī iedrošināt būvniecības ieceres īstenošanu atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un speciālo noteikumu prasībām.

Kas reglamentē būvniecības procesu Latvijā?

Būvniecības procesu kopumā Latvijā regulē vairaki likumi un Ministru kabineta (MK) noteikumi. Galvenais ir Būvniecības likums, tam seko vispārīgie būvnoteikumi (MK noteikumi Nr. 500). Aktuālkie lauksaimniecības nozarē no speciālajiem būvnoteiku miem ir MK noteikumi:

- Nr. 529 „Ēku būvnoteikumi”,
- Nr. 573 „Elektroenerģijas ražošanas, pārvades un sadales būvju būvnoteikumi”,
- Nr. 550 „Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi”.

Kā uzsākt būvniecības procesu?

Lai uzsāktu būvniecību, būvniecības ierosinātājam ir jāgriežas pie attiecīgās pilsētas vai novada būvvaldes amatpersonām un būvniecības jomā sertificētiem speciālistiem. Sākumā ar izvēlēto būvprojekta ieceres izstrādātāju ir jādefinē projekta pamatlīdas, no kurām būs atkarīga būvniecības procesa kārtība un būvvaldē iesnie dzamo būvniecības dokumentu saturs:

- plānotās būves grupa,
- plānotais būvniecības veids.

Ēku un inženierbūvju iedalījumu grupās nosaka vispārīgie būvnoteiku mi, kur būves iedaļitas trīs grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības un iespējamās ietekmes uz vidi. Pirmā ir zemākā, bet trešā ir augstākā grupa. Ēku un inženierbūvju grupu iedalījums atrodams MK noteikumos Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi” 1. pielikuma tabulās. Plānoto būvniecības veidu

nosaka atbilstoši Būvniecības likumā noteiktajam. Būvniecības likums izšķir astoņus būvniecības veidus:

- jaunas būves būvniecība,
- būves atjaunošana,
- būves ierīkošana,
- būves novietošana,
- būves pārbūve,
- būves konservācija,
- būves nojaukšana,
- būves restaurācija.

Kas ir būvniecības ieceres iesniegums un tā dokumentācija?

Lai ierosinātu būvniecību, tās ierosinātājam attiecīgajā pilsētas vai novada būvvaldē ir jāiesniedz būvniecības ieceres iesniegums un pilna būvniecības procesa īstenošanas dokumentācija. Būvniecības ieceres realizācijai nepieciešamos dokumentus (būvprojektu minimālā sastāvā) ir tiesīgs izstrādāt būvspeciālists, kas izstrādā būvprojektu minimālā sastāvā atbilstoši būvatļaujā iekļautajiem projektēšanas nosacījumiem. Būvspeciālists ir persona, kas ieguvusi patstāvīgas prakses tiesības arhitektūras, būvniecības vai elektroenerģētikas jomā.

Atbilstoši plānotajai iecerei un būvniecības veidam aizpilda vienu no būvniecības ieceres iesniegumiem. Ja tiek plānota ēku būvniecība, tad būvniecības kārtību nosaka MK noteikumi Nr. 529 „Ēku būvnoteikumi”, kur noteikumu pielikumā atkarībā no noteiktās būves grupas un būvniecības veida ir pieejami atbilstošie dokumentu paraugi.

Kas ir būvatļauja ar nosacījumiem projektēšanai un būvdarbiem?

Būvatļauja ir administratīvais akts ar nosacījumiem būvniecības ieceres realizācijai dabā, projektēšanai un būvdarbiem līdz būves pieņemšanai ekspluatācijā. Būvatļaujas projektēšanas nosacījumi ietver:

- Būvvaldē iesniedzamās būvprojekta daļas un citas prasības būvprojekta detalizācijai atbilstoši vietējās pašvaldības apbūves noteikumiem;
- Prasības par būvprojekta risinājumu saskaņošanu ar ēkas īpašnieku vai tiesisku valdītāju;

• Prasības par tehnisko vai īpašo noteikumu saņemšanu no valsts un pašvaldību institūcijām;

• Prasības par tehnisko noteikumu saņemšanu inženierīku pieslēgumiem (atslēgumiem) un to šķērsojumiem;

• Vides pieejamības prasības, ja ēkai tā nodrošināma atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Būvatļaujā noteiktie būvdarbu uzsākšanas nosacījumi ietver:

• Iesniedzamos dokumentus par atbildīgajiem būvspeciālistiem (saistību raksti, autoruzraudzības līgums);

• Reģistrēšanai iesniedzamos dokumentus ēkas būvdarbu procesu fiksēšanai (būvdarbu žurnāls, autoruzraudzības žurnāls, būvuzraudzības plāns);

• Iesniedzamos dokumentus par ci viltiesiskās atbildības apdrošināšanu (būvdarbu veicēja un atbildīgo būvspeciālistu apdrošināšanas polises);

• Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atlaujas saņemšanu, ja būvdarbi paredzēti valsts aizsargājamā kultūras piemineklī vai tā aizsardzības zonā, ja to paredz normatīvie akti;

• Terminus būvatļaujas nosacījumu izpildei.

Kā notiek būvprojekta izstrāde un tā akcepts?

Būvprojektu, tāpat kā būvniecības iecerei nepieciešamos dokumentus, ir tiesīgs izstrādāt būvprojekta izstrādātājs – būvspeciālists vai būvkomersants.

Izstrādātājs izstrādā būvprojektu tādā apjomā, kāds ir noteikts speciālajos būvnoteikumos un nepieciešams būvniecības ieceres īstenošanai, kā arī norādīts būvatļaujā. Izstrādāto būvprojektu iesniedz būvvaldē, kas izdara atzīmi būvatļaujā par tajā ietverto projektēšanas nosacījumu izpildi 15 darba dienu laikā no dienas, kad būvvaldei iesniegti dokumenti. Minētā atzīme būvatļaujā apliecinā visu attiecīgo nosacījumu izpildi, jeb būvprojekts ir akceptēts.

Kas jādara pirms būvdarbu uzsākšanas?

Jāveic būvdarbu iepirkums atbilstoši Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Pēc iepirkuma procedūras pabeigšanas ir slēdzams būvdarbu līgums ar iepirkuma rezultātu izvēlēto pretendēntu – būvdarbu veicēju.

► 7. lpp.

◀ 6. lpp.

Kas ir būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpilde?

Lai veiktu atzīmi būvatļaujā par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi, būvvaldē ir jāuzrāda noslēgtie līgumi par būvdarbu veikšanu un būvuzraudzību/autoruzraudzību, ja to nosaka normatīvie akti.

Kādos gadījumos nepieciešams veikt autoruzraudzību?

Autoruzraudzību nepieciešams veikt šādos gadījumos:

- Valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem, otrs un trešās grupas ēkām pilsētbūvniecības pieminekļa teritorijā un tā aizsardzības zonā atbilstoši teritorijas plānojumam (izņemot viena vai divu dzīvokļu dzīvojamās ēkas un palīgēkas);
- Trešās grupas jaunbūvējamām, restaurējamām un pārbūvējamām būvēm;
- Publiskām jaunbūvējamām, restaurējamām un pārbūvējamām otrs grupas būvēm;
- Dzīvojamām ēkām (izņemot viena vai divu dzīvokļu dzīvojamās ēkas);
- Būvēm, kurām ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums.

Kādos gadījumos nepieciešams veikt būvuzraudzību?

Būvuzraudzību veic sekojošos gadījumos:

- Būvniecība pilnībā vai daļēji tiek finansēta no publisko personu līdzekļiem, ES politikas instrumentu vai citas ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem otrs un trešās grupas būvēm;
- Būve ir valsts aizsargājams kultūras piemineklis;
- Paredzēti trešās grupas būves būvdarbi;
- Otrs grupas publiskām ēkām un ražošanas būvēm, ja paredzētais lietojums, konstrukcijas vai būvdarbu iz-

pildes paņēmieni būvvaldes vērtējumā ir saistīti ar paaugstinātu risku videi, cilvēku dzīvībai vai veselībai.

Nedrīkst aizmirst, ka būvuzraudzību ir tiesīgs veikt tikai no būvdarbu veicēja un būvprojekta izstrādātāja neatkarīgs būvkomersants vai būvuzraugs. Par būvuzraugu nevar būt persona, kurai ir darba attiecības ar būvkomersantu, kas veic piegādes uzraugāmajam būvobjektam.

Kāda ir būvniecības norise?

Būvdarbus drīkst uzsākt tikai pēc tam, kad būvvalde ir izdarījusi atzīmi būvatļaujā par visu tajā ietverto projekta nosacījumu izpildi, un būvatļauja kļuvusi neapstrīdama.

Toties būvdarbus, kuru veikšanai nepieciešama apliecinājuma karte vai paskaidrojuma raksts, drīkst uzsākt pēc tam, kad būvvalde minētajos dokumentos izdarījusi atzīmi par nosacījumu izpildi un speciālajos noteiku mos paredzētajos gadījumos būvvaldē reģistrēti būvdarbu uzsākšanai nepieciešamie dokumenti.

Būvniecības procesā sagatavojamā dokumentācija:

- būvdarbu žurnāls,
- segto darbu un nozīmīgo konstrukciju akti,
- autoruzraudzības žurnāls, ja tiek veikta autoruzraudzība,
- Forma 2 – akts par veiktajiem būvdarbiem.

Kā notiek būves pieņemšana ekspluatācijā?

Ēku vai tās daļu pieņem ekspluatācijā būvvalde – būvvaldes būvin spektors un arhitekts, ja nepieciešams papildus piaicina citu būvvaldes amatpersonu.

Ierosinot ēkas vai tās daļas pieņemšanu ekspluatācijā, būvniecības ierosinātājs būvvaldē vai birojā iesniedz

sekojošus dokumentus:

- Apliecinājumu par ēkas vai tās daļas gatavību ekspluatācijai;
- Būvprojekta izmaiņtās daļas, kuras būvdarbu veikšanas laikā pieļaujams veikt saskaņā ar vispārīgajos būvnoteikumos noteikto;
- Veselības inspekcijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta atzinumus (trešās grupas būvēm), un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atzinumu, ja tas noteikts valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa pārveidošanas atļaujā;
- Izpildmērījumu plānu;
- Tehnisko noteikumu izsniedzēju atzinumus par inženierīku gatavību ekspluatācijai;
- Būvdarbu žurnālu un nozīmīgo konstrukciju un segto darbu pieņemšanas aktus;
- Būvuzrauga pārskatu par būvuzraudzības plāna izpildi;
- Būvprojektā paredzēto tehnoloģisko iekārtu, speciālo sistēmu un iekārtu pārbaudes protokolus un pieņemšanas aktus, kā arī atbilstības apliecinājumus, ja to nepieciešamību nosaka normatīvie akti par iekārtu drošību;
- Iebūvēto būvizstrādājumu atbilstību apliecinošu dokumentāciju;
- Autoruzraudzības žurnālu, ja būvdarbu laikā ir veikta autoruzraudzība;
- Būvprojekta izstrādātāja atzinumu par ēkas vai tās daļas atbilstību būvprojektam, ja nav veikta autoruzraudzība;
- Ēkas vai telpu grupas kadastrālās uzmērišanas lietu;
- Ēkas energoefektivitātes pagaidu sertifikātu.

Ja ēkai vai tās daļai veikta būvuzraudzība, ēkas vai tās daļas pieņemšanas darbā piedalās būvuzraugs. Būvvalde var pieaicināt pieņemšanas darbā būvprojekta izstrādātāju, ja viņš nav veicis autoruzraudzību un sniedzis atzinumu. Būvuzraugs un pieaicinātais būvprojekta izstrādātājs paraksta aktu par ēkas vai tās daļas pieņemšanu ekspluatācijā. Ēka vai tās daļa ir uzskatāma par pieņemtu ekspluatācijā ar akta parakstīšanas dienu.

Ja ēkas būvniecībai tiek izsniegti paskaidrojuma raksts/apliecinājuma karte, tad ēka vai tās daļa ir uzskatāma par pieņemtu ekspluatācijā ar būvvaldes atzīmes izdarīšanu par veikto būvdarbu atbilstību būvniecības iecerei.

Kristaps Sturiška, LLKC

Inženieritehniskās nodaļas būvinženieris

LOPKOPĪBA → ZĀLĒDĀJU PROJEKTA SAIMNIECĪBAS

LLKC Lopkopības kompetenču centrs un Lopkopības nodaļa turpina veiksmīgi uzsākto izmēģinājumu programmu. Iepazīstinām ar saimniecībām, kas līdz šim darbojušās šajā jomā, un to īpašnieku viedokli par sadarbību Zālēdāju projekta ietvaros.

SIA "Kalnmuiža"

Specializācija: gaļas liellopu audzēšana.

Izmēģinājuma tēma: "Gaļas liellopu audzēšanas metožu salīdzinājums āra apstākļos un novietnē".

Atrodas: Pārgaujas novada Stalbes pagastā.

Lopu skaits: audzē 30 zīdītājgovis, kopā saimniecībā ir 82 dažāda vecuma gaļas liellopi, lielākoties Limuzīnas šķirnes.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: ap 65 ha.

Sējumu struktūra: sētie zālāji – 30 ha, dabīgās plāvas un ganības – 8 ha.

Īpašnieks Valters Dambe: "Sadarbības rezultātā bija iespēja izvērtēt

Foto: Dainis Arbičāns

No kreisās: Anita Siliņa, Valters Dambe, Lilita Dambe, Aleksandrs Adamovičs, Daiga Baltiņa un Daina Kairiša

saimniecības ekonomiskos rādītājus, pārvērtēt un uzskaitīt barības devas, to izlietojuma lietderību, kā arī analizēt zālāju kvalitāti un ražību un zāles lopbarības kvalitāti. Fermu dienās ir laba iespēja sadarboties ar LLU profesoriem Dainu Kairišu un Aleksandru Adamoviču, iegūt vērtīgu informāci-

ju. Projekta laikā esmu ierīkojis augstražīgus zālājus, izvērtējis, uzskaitījis barības izlietojumu, guvis apliecinājumu savam darbam attiecībā uz lopu turēšanas metodēm. Nozīmīgi ir tikties ar citiem lauksaimniekiem fermu dienā un pēc tam izjust gandarījumu par to, ka pasākums izdevies."

SIA "Mikaitas"

Specializācija: aitkopība, gaļas lopkopība, saimniekojot ar bioloģiskām metodēm.

Izmēģinājuma tēma: "Graudu barības nozīme kvalitatīvu zīdējēju izaudzēšanā ganību periodā".

Atrodas: Limbažu novada Limbažu pagastā.

Lopu skaits: vairāk nekā 1000 aitu, tai skaitā 375 aitu mātes. Lielākoties audzē Latvijas tumšgalves, Oxforddown, Texel šķirnes un vaislas dzīvniekus. Gaļas liellopi – Latvijas brūnās krustojumā ar Simentāles gaļas šķirni.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: vairāk nekā 300 ha.

Sējumu struktūra: kultivētās ganību un plaujamās platības – ap 180 ha, audzē arī zirņauzas.

Īpašniece Aija Šneidere: "Darbojoties Zālēdāju projektā, rodas papildu darbs un rūpes. Lai dati būtu ticami un precīzi, bija nepieciešams veltīt vairāk laika, nekā bijām iedomājušies. Nebija viegli atvēlēt atsevišķu platību, aplokus, barības galdus aitu demonstrējuma grupām, jo tām bija nepieciešama ganību

Foto: Dainis Arbičāns

Aija Šneidere

rotāciju, ievērojot ganību ražību un sastāvu, lai abām izpētes grupām tas būtu vienāds. Tad sekoja barības, piedevu, platības un dzīvsvara rūpīga uzskaitē. Un liela atbildība – uzņemt svešus cilvēkus savā sētā. Rādīt savu gada darbu un uzklaušīt kritiku nebija viegli. Tomēr, jo vairāk pats dalies ar informāciju, jo vairāk arī to analizē un saproti, un uzņem to atkal no citiem speciālistiem. Sadarbība ar speciālistiem bija liels ieguvums. Fermu dienu pasākumus pie mums apmeklēja vairāk nekā 100 interesentu, un mums tas bija liels izaicinājums, jo

jāiepazīstina ar savu saimniecību, jāstāsta par demonstrējumu, kā arī jāveic saimnieciska rakstura lietas, un galvenais – jāatbild vienlaikus uz visdažādākajiem jautājumiem. Tā bija jauna un vērtīga pieredze, radās daudz ideju, ko vajadzētu iedzīvināt izmēģinājumos. Positīvās emocijas ir, kad pēc laika satiec kolēgus un viņi saka, – jā, es pamēģināju, un arī man sanāca. Tad ir patiesi padarīta darba sajūta, – nevis tikai man sanāca, bet varēju palīdzēt arī citiem." ■

Sagatavoja Anita Siliņa, LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja, un Dace Millere

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

DĀRZKOPĪBA

NEZĀLES SAVU "APKAROŠANU" NEGAIDA

Kāpēc tik bieži vērojamas situācijas, kad nezāles mūsu laukos un dārzos atkal svin uzvaras gājienu? Viens no iemesliem ir tas, ka mēs, nezinot nezāļu sēklu dīgšanas dinamiku, ar jebkādu savu plānoto augsnes apstrādi nokavējam.

Tiešā nezāļu apkarošana

Kvalitatīva augsnes apstrāde pavasarī nodrošina to, ka nezāļu sēklas sadīgs vienmērīgi. Runa ir tikai par nezālēm, kas dīgst no sēklām. Tas ir svarīgi gan gadījumos, kad mēs izmantojam mehnāiskus nezāļu apkarošanas līdzekļus, gan, ja izšķiramies par herbicīdu izmantošanu. Sīkdrupataina, bet ne saputekļota augsnes kārtīņa virs iesētām sēklām vai iestādītiem stādiem ir tas, kas nepieciešams, lai nezāļu sēklas dīgtu vienlaicīgi. Neatbilstošā laikā apstrādāta augsne veidos augsnes cilas, šādos apstākļos nezāļes sadīgs ļoti nevienmērīgi, tā apdraudot mūsu apkarošanas pasākumu izdošanos.

Pareizu darba rīku un agregātu izvēle mehnāiskai nezāļu apkarošanai. Svarīgākais ir izmantot tos augsnes rindstarpu apstrādes aggregātus ar griezējtipa asmeņiem, kas neapvērš augsnes virskārtu, bet nogriež nezāļu saknes, tā veicinot to bojāju. Vislabākie ir "bezdelīgas" tipa asmeņi, tiem ir maza īpatnējā pretestība, mazs darbības dziļums – 1–2 cm. Tikai tad, kad kultūraugs sāk nosegt rindstarpas, var pāriet uz dažādu "lemešu" izmantošanu rindstarpu apstrādē, augsnes virskārtu no rindstarpu vidus pieraušot kultūraugu rindām. Tad, kad augi jau ar savām lapām spēj nosegt rindstarpas, mazās sadīgušās nezāļes apakšā reālus draudus ražai neradīs.

Apkarošanas laiks vienlīdz svarīgi attiecas kā uz mehnāisko apkarošanu, tā uz apkarošanu ar herbicīdiem. Nezāļu sēklu sadīgšana sākas praktiski uzreiz pēc augsnes apstrādes, tas nozīmē, ka apkarošanas pasākumu izpildei jābūt gatavībā tūlīt vai vēlākais pēc 5–7 dienām. No sēklām dīgstošās nezāļes visvienkāršāk apkarojamas dīgllapu fāzē, kad mehnā-

niski var iznīcināt pat līdz 100% no sadīgušajām nezālēm. Katrs nākošais, jau īsto lapu pāris mūsu izredzes paslītinās par 10–20%. Nezāļu masa kļūst tik liela, ka naži vairs nespēj efektīvi nogriezt nezāļu saknes, tās sāk kārtīties agregāta detaļās un var apbērt sadīgušo dārzeņu kultūru. Kavēšanās draud ar liekiem izdevumiem par degvielu, zūd darba efektivitāte. Tas pats attiecas uz herbicīdu lietošanu. Nepieciešama savlaicīga to lietošana saskaņā ar ieteikumiem, šeit interpretācija nav pieļaujama. Ja norādīts, ka attiecīgais herbicīds jālieto uzreiz pēc kultūrauga sējas vai līdz tā sadīgšanai (4–6 dienu laikā), tad tā ari jādara. Tas tāpēc, ka nezāles jau dīgst, tātad nedrīkst vadīties pēc tā, cik ilgā laikā sadīgs, piemēram, sīpoli, burkāni, pētersīli. Dārzkopība un kartupeļu audzēšanā tādiem augsnes herbicīdiem kā *Activus 330 EC*, *Boxer 800 EC*, *Lingo ZC*, *Metrix ZC*, *Nuflon* svarīga ir izsmidzināšana uz-

grupai. Jebkuras atkāpes no ieteikumiem draudēs ar sliktiem rezultātiem nezāļu apkarošanā. Jau pirms sezonas jāsaprot, kādu stratēģiju izvēlēsities.

Klimatiskie apstākļi. Mehāniskai apkarošanai kontekstā ar iepriekš teikto svarīgi izvēlēties arī atbilstošus apstākļus. Vislabāk rušināšanu veikt dienu pēc lietus, smilts augsnē – varbūt pat tās pašas dienas vakarā, smagākās augsnēs var nākties nogaidīt pat divas dienas. Augsnei ir labi jādrīp. Optimāli būtu, ja rušināšanas dienā spīdētu saule un pūstu neliels vējš, un vismaz dienu pēc tam nebūtu gaidāmi nokrišņi. Tādos apstākļos nezāles ar nogrieztām saknēm saulē un vējā aizies bojā ar garantiju. Augsnes herbicīdus labāk izsmidzināt apmākušās dienās uz mitras augsnes, kad iepriekš bijuši nokrišņi, bet tā, lai augsne nelīp pie traktora riteņiem. Nav vēlam, ja pēc tam iestājas sauss un Saulains laiks, bet ir labi, ja pēc tam ir nelieli nokrišņi, bet par 5 mm lielāki nokrišņi var sākt herbicīdu izskalot. Savukārt tiem herbicīdiem, kas vislabāk iedarbojas caur nezāļu dīgllapām, ir svarīgi, lai būtu silts, bet ne karsts, lai nav intensīvas saules, bet bez nokrišņiem. Tiem herbicīdiem, kas izteikti iedarbojas caur nezāļu lapām, svarīgi, lai nebūtu karsts laiks, būtu bezlietus periods. Visiem herbicīdiem ir svarīgi, lai pirms un pēc apstrādes nebūtu salnu.

Kavēšanās draud ar liekiem izdevumiem par degvielu, zūd darba efektivitāte. Tas pats attiecas uz herbicīdu lietošanu

reiz pēc iestādīšanas vai sējas, jo tie darbojas uz augsnes virskārtas, tāpēc svarīgs ir tās mitrums un sīkdrupatainā struktūra. Nākošā grupa ir herbicīdi, kuriem nepieciešams nogaidīt, lai nezāļes būtu dīgllapu fāzē, bet tie jālieto pirms kultūrauga sadīgšanas. Tādi ir: *Fenix*, *Goltix 700SC*, *Mistral 700 WG*, *Stomp CS*, *Stomp e.k.* Trešā grupa jau izteikti darbojas caur nezāļu lapām (ielākām nezālēm): *Betanal Expert*, *Lentafrāns 45 p.s.*, *Necogan*, *Niklos 40 OD*. Arī visi viendīgllapju – kā viengādīgo, tā daudzgādīgo nezāļu apkarošanas herbicīdi pieder šai

Smidzinātāju tehniskais stāvoklis attiecas uz visu augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, tikai pieļautās kļūdas vissāpīgāk redzamas tieši nezāļu apkarošanā. Smidzinātāja darba platuumam jābūt saskaņotam ar sējmašīnas vai stādītāja platumu. Smidzināšanas rezultātu ietekmē arī sūkņa darba spiediens, no tā būs atkarīgs, cik daudz darba šķiduma tiks nezālēm un vai tas būs pietiekami efektīvai iedarbībai. Sprauslu stāvoklis (nodilums) un to aizsērēšana arī var ietekmēt nezāļu apkarošanu. Tādēļ obligāti smidzinātājs pirms sezonas jāpārbauda. ■

VISTKOPĪBA

NO TEORIJAS MAGISTRA DARBĀ LĪDZ REĀLAI SAIMNIEKOŠANAI

Auces pusē, Vītiņos saimnieko Ģirts Ante. Viņš 2012. gadā pārņema zemnieku saimniecību "Imantas", kurā darbība bija apstājusies, jo tās bijušie saimnieki devušies pensijā.

Jau studiju laikā Latvijas Lauksaimniecības universitātē Ģirts izstrādāja magistra darbu, kurā tika pētīta *Lohman Brown* dējējvistu audzēšana un ēdināšana dažādos turēšanas apstāklos. Pēc studiju beigšanas viņa mērķis bija profesionālas uzņēmējdarbības uzsākšana tieši lauksaimniecības nozarē. Izstrādātais studiju darbs kļuva par pamatu turpmākā darbības virziena izvēlei, un tā 2013. gadā tika iegādātas pirmās 25 kross *Lohman Brown* dējējvistas. Ģirts izpētījis, ka tās piemērotas bioloģiskajai saimniekošanai, jo saglabā labu ražību dabiskos turēšanas apstāklos. Pagaidām saimnieks neplāno iet oficiālu bioloģiskās lauksaimniecības ceļu, bet faktiski saimnieko pēc šiem principiem.

Saimniecībā kopumā tiek apstrādāti 9,21 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Lielākoties tiek audzēti graudi un dārzeņi, nodrošinot vistām pilnvērtīgu un dabisku barības bāzi. Neliels apjoms no izaudzētajiem dārzeņiem tiek pārdots. Ģirts papildus darbam saimniecībā nodarbojas ar ciltsdarba pakalpojumu sniegšanu 12 apkārtnes zemnieku saimniecībām. Tas ir papildu ienākums ģimenes nodrošināšanai un neliels atspēriens saimniecības izaugsmei.

Kopš 2015. gada Ģirts Ante sekmīgi sadarbojas ar LLKC Jelgavas un Dobeles nodaļām. Pirmā sadarbības pie redze aizsākās, kad viņš startēja LLKC jauniešu uzņēmējdarbības atbalsta programmā un konkursā "Laukiem būt!", kur vidus reģionā ieguva otro vietu un naudas balvu 500 euro sadaļā "Ideja lauksaimniecībā" ar savu ieceri par putnu dārza izveidi z/s "Imantas".

Sogad saimniecība ver durvis arī ciemiņiem, ģimenēm ar bērniem, kas vēlas iepazīties, kā aug laimīgas vistas. Kopā ar biedrības "Pārtikas amatnieki" biedriem z/s "Imantas" sevi pieteica kopīgi veidotā kartē, kur vienkopus redzamas Zemgales saimniecības Jelgavas, Dobeles, Auces un Tērvetes novados, kas aicina pie sevis ciemos.

Girts un Agnese Antes atpūtas laikā

Jāatzīmē, ka 2015. gads saimniecībai bija ļoti būtisks, jo tika sperti nozīmīgi soli turpmākajai attīstībai. Pirmkārt, dējējvistu skaits sasniedza jau 370 putnus. Tāpat z/s "Imantas" saņema atļauju olu tirdzniecībai nelielos apjomos. Tika realizētas pirmās 12 258 olas dažādās tirdzniecības vietās Jelgavā, Zemgales reģionā un Rīgā. Šobrīd pieprasījums ir lielāks nekā saimniecības iespējas klientus nodrošināt ar pie-

Ilgtermiņa mērķis ir attīstīt vistkopību un kāpināt saimniecības apgrozījumu

tiekmu daudzumu svaigu olu. Tāpēc trešais būtiskais solis bija uzņēmējdarbības attīstības plāna izstrāde ELFLA programmā "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības". Projekts tika gatavots kopā ar Jelgavas nodaļas konsultantu, tas jau apstiprināts, un pamazām tiek uzsākti īstenošanas darbi.

Saimniecības īstermiņa mērķis ir jaunas vistu fermas celtniecība, tādā veidā radot iespēju palielināt dējējvistu skaitu līdz 600 putniem. Šobrīd večās kūts kapacitāte ir tikai 340 putni. Vistkopībā apdzīvotību rēķina apmēram 4–5 vistas uz 1 m².

Šajā saimniecībā cālus līdz divu mēnešu vecumam baro ar speciālo ba-

rību no "Dobeles dzirnavnieka". Tad tiek doti graudu milti, graudi un dārzeņi. No trīs mēnešu vecuma papildus tiek doti vitamīni. No septiņu mēnešu vecuma putni saņem pamatbarību – graudus, graudu miltus, kartupeļus.

Liela uzmanība saimniekojot tiek pievērsta profilaktiskajiem pasākumiem, kūts dezinfekcijai, slimu putnu tulītējai nošķiršanai un citiem pasākumiem, kas dod iespēju nodrošināt veselīgu vistu ganāmpulkā. Jaunās kūts celtniecība papildus citiem ieguvumiem pilnvērtīgi pasargās putnus no plēsēju un grauzēju apdraudējuma. Saimnieks rēķina, ka līdz šim putnu krišanas procents katru gadu ir aptuveni 10%.

Lai olas pasargātu no salmonelozes, arī pamatā ir profilaktiskie pasākumi, kas būtiski samazina šīs slimības iespējamību ganāmpulkā. Dabiskos apstāklos turētām vistām tā ir regulāra kūts dezinfekcija, piemēram, ar kaļķi. Pavasaros un rudeņos var apstrādāt kūti ar etiķūdeni. Jāatceras, ka putnu ienaidnieks ir silta un mitra vide.

Lai nodrošinātu pietiekamu gaismu kūtī gada tumšajā laikā, ieteicamas 40 vatu lampiņas, bet jāatrod viduscelš, lai gaisma nav pārāk spilgtā un par gaisu, tad arī vistas var nedēt. Vēlama dzeltenās, nevis baltās nokrāsas gaisma.

Z/s "Imantas" ilgtermiņa mērķis ir attīstīt vistkopību un kāpināt saimniecības apgrozījumu, realizējot vietējā tirgū dabiskos apstāklos turētu vistu olas ar augstu pievienoto vērtību. ■

Videga Vitola, LLKC Jelgavas nodaļas uzņēmējdarbības konsultante

TRUŠKOPĪBA

JA VĒLIES, LAI CILVĒKI ZINA PAR TEVI, VAJAG INFORMĒT

Trušu saimniecības īpašnieks Andrejs Mieriņš aktīvi izmanto sociālo tīklu iespējas, piesaista ES fondu līdzfinansējumu, saimniekojot savā saimniecībā Viļakas novadā.

Pēc skolas beigšanas Andreja Mieriņa ceļi veda uz lielpilsētu Rīgu. Tur tika apgūtas zināšanas Rīgas tehniskajā koledžā.

Pēc tam Andrejs vairākus gadus darbojās un ieguva node-rīgas zināšanas, veidojot interneta mājaslapas, taču jau tad saprata, ka viņam nepatik dzīvot dzīvoklī un lielā pilsētā. Viss mainījās, kad Andrejam vecāki uzdāvināja īpašumu ar māju Viļakas novada Melnrūču ciemā, blakus savām mājām. Tieši savs īpašums bija tas, kas iedrošināja kaut ko darīt dzimtajā pusē. Andrejs saka: "Kad pieder kaut kas savs, tad interese ir lielāka".

Individuālais komersants "Mieriņš un dēli" reģistrēts 2012. gada aprīlī un sertificēts kā bioloģiskā saimniecība. Sākumā Andrejs nemaz nebija plānojis strādāt ar trušiem, bet dzīvē tā sagadījās. Viss sākās ar ELFLA projekta ie-sniegumu jaunajiem lauksaimniekiem, kura ietvaros Andrejs iegādājās trušus un būrus tiem. No finansējumā pieejamajiem 60 tūkstošiem latu Andrejs projektu realizēja par 16 tūkstošiem, tagad, protams, ir nožēla, ka toreiz neizmantoja visu pieejamo summu.

Šobrīd saimniecībā ir vairāk nekā 300 truši un aptuveni 150 vistas. Apsaimnieko 18 ha platības. Saimniecība audzēti kai Kalifornijas gaļas šķirnes trušus, kas pieder pie vidēji lielajām šķirnēm. Šī šķirne tika izstrādāta 1920.-tajos gados, krustojot *Himalajas* un *Šinšilas* trušu mazuļus ar *Jaunzēlandes balto*, kā rezultātā tika iegūti teicamas gaļas šķirnes truši ar ļoti labām ādiņām. Pirms piecpadsmit gadus pēc šķirnes izveidošanas tā neguva lielu popularitāti trušu audzētāju vidu. Šodien *Kalifornijas* trusis ir

Foto: Linda Biseniece-Mieriņa

Andrejs
Mieriņš
audzē
trušus
Viļakas
novadā

atra populārākā gaļas ieguves šķirne pēc *Jaunzēlandes* trušiem.

Vistas Andreja saimniecībā nonāca pavisam negaidīti. Trušu būriem, kurus saimniecība ie-gādājās projekta ietvaros, grūdu sietinī ir gana caurlaidīgi, tāpēc daļa trušu barības nonāca uz zemes un līdz ar to aizgāja postā. Tāpēc, lai to lietderīgi izmantotu, radās ideja ie-gādāties vistas. Tā šobrīd saimniecībā tiek veiksmīgi apvienota gan truškopība, gan vistkopība.

Saimniecībā darbojas pats Andrejs, viens darbinieks, un paši lielāki palīgi ir Andreja dēli un sieva. Vecākais dēls Dāvis palīdz barības gatavošanā trušiem un vistām. Šobrīd saimniecība ir pasūtījusi un gaida lielāku iekārtu granulu barības gatavošanai. Pagaidām barība tiek gatavota tikai savas saimniecības vajadzībām, taču tiek saskatītas arī perspektīvas nākotnē gatavot barību citu saimniecību vajadzībām. Katru dienu gan Andrejs, gan darbinieks pārbauda visus trušu būrus, – paskatās, kuri truši jāpabaro, kuri jāatšķir, kurš trusis izskaitās vesels, kurš – ne vai kurš vienkārši jāpaglauda.

Zināšanas par trušiem Andrejs ieguva pieredzes celā: "Atbrauca truši, un sāku mācīties". Saimnieks uzskata,

Foto: Linda Biseniece-Mieriņa

ka zināšanas par trušiem var ātri iemācīties, jo tagad ļoti daudz informācijas ir pieejams interneta vietnēs.

Iegūtās zināšanas Rīgā ļoti node-rējušas, darbojoties savā saimniecībā. Andrejs izveidojis mājaslapu savai saimniecībai www.ruci.lv, kur atrodami saimniecības kontakti, informācija par trušiem un saimniecības izbraukumiem, kad un kur saimniecība kādos tirdziņos piedalīsies. Tāpat saimniecība ļoti aktīvi darbojas sociālajos tīklos – draugiem.lv, facebook.com, meklējot klientus, piedāvājot un reklamējot savu produkciju.

Saimniecības nākotnes plānos ir ar ES fondu līdzfinansējumu uzbūvēt kau-tuvu, kas atrisinātu daudzas grūtības, kas šobrīd neļauj palielināt trušu skaitu.

Strādājot ar trušiem, Andrejs ir sa-pratis, ka iespējas ir visās nozarēs, viss atkarīgs no tā, kas to dara un kā. Viņš uzsver: "Jābūt ir patikai, mīlestībai pret to, ko dari. Ja nepatik, – sāc ko citu." ■

Vineta Smirnova, LLKC Balvu konsultāciju biroja uzņēmējdarbības konsultante

MEŽSAIMNIECĪBA

VASARĀ – ĪPAŠS UGUNSDROŠĪBAS REŽĪMS MEŽOS

Pavasaris ar ikgadējo kūlas dedzināšanas vājprātu jau garām, tomēr tas nenozīmē, ka varam uzelpot. Ik gadu Latvijā atkarībā no klimatiskajiem apstākļiem izdeg 500–600 ha meža, un 99% gadījumos ugunsgrēki izcēlušies cilvēku neapzinātas vai pēdējos gados arvien vairāk arī ļaunprātīgas dedzināšanas dēļ.

Meža ugunsgrēku rezultātā tiek iznīcināta meža ekosistēma un koksnes resursi, kā arī radīts apdraudējums iedziņotāj drošībai un veselībai.

Latvijā meža ugunsdrošības uzraudzību, meža ugunsgrēku atlāšanu un ierobežošanu visos mežos neatkarīgi no īpašuma veida un piederības nodrošina Valsts meža dienests (VMD). Šim nolūkam visā valstī izveidots meža ugunsnovērošanas torņu un meža ugunsdzēsības staciju tīkls, kas ļauj pēc iespējas ātrāk atlāt ugunsgrēkus un tos nodzēst. Meža ugunsgrēku dzēšanā piedalās arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD).

Kad iestājas ugunsnedrošais laikposms

Ik gadu Valsts meža dienests nosaka ugunsnedrošo laikposmu visā valsts teritorijā, izvērtējot laika apstāklus un mitruma koncentrāciju mežos. Šajā periodā ir noteikts īpašs ugunsdrošības režīms mežos. Saskaņā ar ugunsdrošības noteikumiem ugunsnedrošajā perīodā mežā **aizliegts**:

- kurināt ugunskurus mežā un purvos, izņemot īpaši ierīkotas vietas, kas nepieļauj uguns izplatīšanos ārpus šīs vietas;
- atstāt ugunskurus bez uzraudzības; ugunskura vietu drīkst atstāt, kad uguns nodzēsta un gruzdēšana pilnīgi beigusies;
- nomest mežā, purvos vai uz tos šķērsojošiem ceļiem degošus vai grudošus sērkociņus, izsmēķus un citus priekšmetus;
- braukt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem pa mežu un purviem ārpus ceļiem, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams ugunsgrēka dzēšanai, palīdzības sniegšanai nelaimes gadījumos un meža apsaimniekošanai;
- ekspluatēt mežā, purvos vai uz tos šķērsojošiem ceļiem transportlīdzekļus

Meža ugunsgrēku dzēšanu vislabāk uzticēt profesionāliem

un citus mehānismus ar bojātu iekšdedzes dzīnēja gāzu izplūdes sistēmu;

- bez saskaņošanas ar VMD mežniecību veikt jebkuru dedzināšanu, kas, radot dūmus, var maldināt uguns novērošanas darba veicējus.

Ugunsnedrošajā laikposmā mežā dedzināt ciršanas atlikumus atļauts tikai ar VMD mežziņa ikreizēju rakstisku atļauju.

Sevišķas ugunsbīstamības apstākļos pašvaldībām ir tiesības veikt pasākumus, kas samazina ugunsgrēku izcelšanās iespējamību mežā. Piemēram, liela sausuma gadījumā tās var slēgt meža ceļus, liegt apmeklētājiem pieeju noteiktām teritorijām, lai ierobežotu cilvēku koncentrāciju ugunsnedrošajās vietas.

Ja uz lauksaimniecības un citām zemēm ugunsnedrošā perioda noteikumi tieši neatniecas, taču šo zemu īpašniekiem, apsaimniekotājiem, kā arī ikkatram jārēķinās, ja no ugunskura vai kūlas ugunsgrēka citā teritorijā aizdegas mežs, atbildība par to gulstas uz ugnsnelaimes vaininieka pleciem.

Profilaktiskie pasākumi

Lai pasargātu savu īpašumu – samazinātu meža ugunsgrēku izcelšanās iespēju un to izcelšanās gadījumos varētu ugunsgrēkus sekmīgi nodzēst un samazināt to sekas, mežu īpašniekiem būtu ieteicams veikt profilaktiskos pasākumus:

Ierīkot un uzturēt mineralizētās joslas. Vietās, kur zemes nodalījuma josla robežojas ar mežu un augsnēs kūdras slānis nav biezāks par 0,15 metriem, ieteicams ierīkot ne mazāk kā 1,5 m platu mineralizēto joslu, kas kavētu uguns izplatīšanos.

Meža ceļus un stigas uzturēt lieto-

šanas kārtībā. Dabiskajās brauktuvēs mežā, kvartālīstīgās un grāvju atbērtnēs, kas var tikt izmantotas ugunsdzēsības vajadzībām, izlīdzina risas, novāc apaugumu un pielūžnojumu.

Ierīkot un uzturēt ūdens ņemšanas vietas tā, lai nodrošinātu ugunsdzēsības automobiļu pieklīšanu.

Uzstādīt brīdinājuma zīmes biežāk apmeklētās, piemēram, sēnošanas vai ogošanas vietas mežā.

Ierīkot un uzturēt atpūtas vietu meža ceļu krustcelēs biežāk apmeklētās vietas.

Pārtraukt meža darbus paaugstinātās bīstamības apstākļos.

Ja izcēlies meža ugunsgrēks

Meža ugunsgrēku rašanās risku palielina sauss un karsts laiks. Gadījumā, ja ir izcēlies ugunsgrēks, neuzmanīgi rīkojoties ar uguni vai no ugunskura, pēc iespējas ātrāk tas jāmēģina nodzēst, sitot liesmas ar zariem vai kādu citu pieejamu nedegošu priekšmetu.

Uguns jādzēš slīpiem sitiņiem izdegušā laukuma virzienā. Ja saprotams, ka uguni nodzēst nav iespējams, nekavējoties jābrīdina apkārtējie un jājiet uz vietu, kur var paglābties – uz ceļa, meža stigas, lauka vai pie ūdenskrātuves. Dodoties prom no ugunsgrēka vietas, jāvirzās perpendikulāri uguns izplatīšanās virzienam, sekojot iespējamām vēja virziena izmaiņām. Jo ātrāk notikuma vietā ierādīsies ugunsdzēsēji un uzsāks dzēšanu, jo ātrāk tas tiks likvidēts un degšanas nodarītais postījums būs mazāks. **Pamanot mežā ugunsgrēku, nekavējoties jāzvana pa tālrungi 112!**

Sarmīte Grundsteine, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

BRĪSELES
GAITENOS

CŪKGALAI MEKLĒS JAUNUS TIRGUS

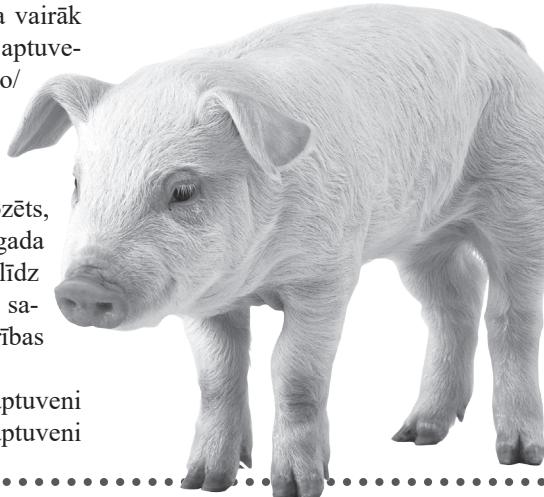
Es valstīs cūkgalas cena šī gada sākumā nedaudz pakāpusies un līdz rudenim paredzama turpmāka situācijas uzlabošanās, taču tās joprojām ir ļoti zemas, liekot aktīvāk meklēt jaunus nojeta tirgus. Par to spriests COPA-COGECA un EK darba grupā "Cūkgala", kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāve Dzintra Lejniece.

Darba grupā secināts, ka tirgū cūkgalas cenas nedaudz pakāpušas, bet ne pietiekoši, lai segtu zaudējumus, kas radušies pēc Krievijas embargo ieviešanas, turklāt ekstremāli zemas cenas ir arī eksportā. Visām cūkgalas kategorijām cena salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājusies par aptuveni 13%. Pašlaik E klases cūkgalas cena ir aptuveni 124,5 eiro/100 kg. Šī ir vēsturiski zemākā cena pēdējo 11 gadu laikā. Sivēnu cena vairāk nekā gadu arī samazinājās par aptuveni 6%, un ir apmēram 40 eiro/gab. Zemākās cenas ir Belģijā, Rumānijā un Nīderlandē, augstākās – Lielbritānijā, Zviedrijā un Maltā. Prognozēts, ka E klases cūkgalai cena šī gada trešajā ceturksnī ES pieauga līdz 143 eiro/100 kg un pēc tam samazināsies. Jāatzīmē, ka barības izmaksas arī samazinājušās.

Cūku populācija ES ir aptuveni 150 miljoni, no tām aptuveni

12,5 miljoni ir sivēnmātes. Pērn salīdzinājumā ar 2014. gadu cūku skaits pieauga par aptuveni 0,4%, taču decembrī atnešanās samazinājās par aptuveni 6%, un kopumā sivēnmāšu skaits sarucis par aptuveni 2%. Pagājušajā gadā kaušanas apjomī ES palieeinājās par 2,6%. Šobrīd samazinājies grūsnī sivēnmāšu skaits un pirmā mētiena sivēnmāšu skaits.

Tā kā situācija cūkgalas nozarē joprojām ir sarežģīta, pieņemts lēmums deleģēt cūkgalas darba grupas priekšsēdētāju Antonio Tavaresu sociālā dialoga sēdē EK ziņot par to un rosināt EK rīkoties. Konkrēti – nepieciešams atgūt piekļuvi Krievijas tirgum, jo šis ir faktiski vienīgais nojeta tirgus tādiem produktiem kā speķis un iekšējie tauki. Tāpat EK, meklējot alternatīvus tirgus, jānodrošina tirdzniecības šķēršļu novēršana, lai EK ražotāji tajos var līdzvērtīgi konkurēt. ■

PUTNU GALĀI TIRGUS AUG, CENAS – KRĪT

Lielākajā daļā ES valstu pieprasījums pēc putnu galas un olām pakāpeniski pieaug, taču vienlaikus lauksaimniekus satrauc zemās cenas. Situācija tirgū vērtēta COPA-COGECA un Eiropas Komisijas darba grupā "Olas un putnu gaļa", kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās biedrības "Zemnieku saeima" pārstāve Aija Rozenfelde.

Darba grupā secināts, ka attiecībā uz putnu galas tirgu ES pietrūkst izaicināmu statistikas datu, taču ziņas no dalībvalstīm liecina, ka tirgus pieprasījums kāpj. Prognozējot tālāko tirgus attīstību, paredzams, ka šogad putnu

galas patēriņš pieauga par pusprocēntu. Paredzams, ka saistībā ar ražošanas klāpumu ASV un Ukrainā imports pieauga par 5,1%, bet eksporta pieaugums būsot 0,5%.

Lielbritānijā, kas aiz Polijas un Francijas ir ES trešā lielākā putnu galas ražotāja, piedzīvots dramatisks gan olu, gan galas cenu kritums, un kritiskajā situācijā tiek vainota lielveikalū kēžu cenu politika. Situāciju ražotājiem glābjot nosacīti zemās barības cenas. Savukārt Francijā, kas cieš no putnu gripas izplatības, konvencionāli audzētu putnu galas pieprasījums krīt, vienlaikus augot

AICINA TURPINĀT KLP VIENKĀRŠOŠANU

Jūnija sākumā notikušajā Eiropas lauksaimnieku ministru sanāksmē Amsterdamā COPA-COGECA norādīja uz nepieciešamību pēc spēcīgākas un vēl vienkāršākas kopējās lauksaimniecības politikas (KLP). COPA viceprezidents Henrijs Bičarts norāda: "Lauksaimniekiem ir nepieciešama politikas konsekvence visās nozarēs, stabilitāte un prognozējamība, lai varētu investēt. Lauksaimnieki vēlas spēcīgu un patiesi kopēju lauksaimniecības politiku, kas nodrošina ilgtspējīgu, drošu un kvalitatīvu pārtiku par pieņemamām cenām. Mēs uzskatām, ka pašreizējās KLP mērķi joprojām ir derīgi un ir spēkā, tomēr ir nepieciešams ciešāk apskatīt esošās politikas pasākumus un novērtēt to efektivitāti. Papildus tam KLP ir kļuvusi apgrūtinosa. Vienkāršana, ko šobrīd veic komisārs Hogans, ir apsveicama. Tai ir jāturpinās un jāsniedz reāli rezultāti."

COGECA prezidents Tomass Magnusons min nepieciešamību stiprināt lauksaimnieku pozīciju pārtikas kēdēs un nodrošināt, ka tie saņem godīgu daļu no cenas, ko saņams patērētāji. Papildus tam jāveicina pētniecība un inovācijas nozarē, kas palīdzētu veidot un attīstīt augstākas pievienotās vērtības produktus, kas labāk atbilstu patērētāju prasībām. ■

Terminš, kura laikā var iesniegt pieleikumu,
iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkoposanas datums
var iesniegt šāns beigu datums.

SVARIĜĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIEST 2016. GADA JŪLIJA

	Termiņš	Jūnijš												Augshts														
		5	10	14	15	16	19	20	21	25	29	30	1	3	5	10	14	15	16	19	20	24	25	26	31	1	15	22
Pārejas posmā valsts atbalsts (PPVA)	PPVA par aitu mātēm																											
Platību maksājumi	PPVA par zīmējgovīm																											
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts ciltīdarbā pasākumiem netradicionālajās nozarēs																											
Eiropas Jūrietu un Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi	Mazolauksaimnieku atbalsta shēma (ar atbalsta samazinājumu)																											
	Vienotais iesniegums tiešajiem maksājumiem ar atbalsta samazinājumu																											
	Pamatapakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos																											
	Riska pārvaldība																											
	Kompensācijas zvejniekiem																											
	Tirdzniecības pasākumi																											
	Zvejas flotes modernizācija																											
	Inovācija																											
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas terminš																											
	Mikrouzņēmumu nodoklis																											
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																											
	Dabas resursu nodoklis																											
	Nodoklis uzturētā un nodokļu mātējšanai																											
	Dabījumu kvītis																											
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																											
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																											
	Grematvedība un nodokļu mātējšanai																											

ES ATBALSTS

IZMAINAS ES FINANSĒJUMA SANEMŠANAI MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Veikti grozījumi noteikumos "Kārtība, kāda piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumā „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā” īstenošanai".

Galvenie grozījumi veikti projektu atlases kritērijos. Atlases kritēriji izstrādāti tā, lai dotu līdzvērtīgas iespējas saņemt finansējumu gan mazajiem, gan lielajiem meža īpašniekiem. Klāt ir nākuši jauni atlases kritēriji un papildināti esošie. Lai pretendētu uz atbalstu apakšpasākumā "Ieguldījumi meža ekosistēmu naturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanā", pēc projektu atlases kritērijiem projektam jāsaņem vismaz 35 punkti, kas ir par 5 punktiem vairāk nekā iepriekš. "Meža ieaudzēšanā" minimāli nepieciešamais punktu skaits paliek nemainīgs – 30.

Grozījumi paredz, ka atbalstu nevarēs saņemt par kociņu atbrīvošanu no lakstaugiem (agrotehnisko kopšanu). Atbalstu par jaunaudžu retināšanu varēs saņemt tikai tad, ja konkurējošo koku skaits tiks samazināts vismaz par 500 kokiem uz hektāra vai augšanas telpa tiks atbrīvota no bieza vai vidēja bieza krūmu aizzēluma.

Jūnijā varētu atvērties otrā pieteikšanās kārta. Par to varēs uzzināt LAD mājaslapā. Plašāka informācija par pieejamiem ES atbalsta pasākumiem meža īpašniekiem pieejama Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) mājaslapā www.mkpc.llkc.lv sadalā ES un valsts atbalsts, konsultācijas – pie speciālistiem MKPC nodalās. ■

MKPC informācija

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

UZŅĒMĒJDARBĪBA → ZEMENES VISU GADU

M“Migl Dārzi” Laidu pagasta Ozoliņos ir lielākā zemeņu un stādu audzētava Kurzemē, kur zemeņes audzē deviņu hektāru platībā.

Zemeņu audzēšanu saimnieki sāka pirms 15 gadiem bez priekšzināšanām, ar 100 stādiem un maisu upeņu spraudēnu. Zeme, kuru apsaimniekoja senči jau piecās paaudzēs, bija pienācīgi jākopj. Sasniegtais iegūts ar lielu, mērķtiecīgu darbu, mācoties un eksperimentējot. Viss atraustais un cītās zemēs noskatītais izmēģināts savā saimniecībā, sākumā nelielā platībā, vēlāk jau nopietnā ražošanā. Visi ieguldījumi ir pašu nopelnīti, Eiropas projektu nauda līdz šim nav piesaistīta, jo zemeņu audzēšana nav īpaši atbalstīta nozare.

“Migl Dārzi” ir ģimenes uzņēmums. Zemeņu audzēšanas biznessā iesaistīta visa ģimene – saimnieks Ilmārs Gulbis pats, sieva Līga, dēls Gustavs (11 g.), meita Melanija (7 g.), tēvs un māte. Sezonas laikā tiek nodarbināti vēl 35 algoti darbinieki, galvenokārt pie ogu novākšanas. Atrast zemeņu lasītājus nav grūti, ja par darbu labi samaksā atbilstoši padarītajam.

Paralēli zemeņu audzēšanai iestādīts jauns ābeļu un bumbieru dārzs 6 ha platībā. Ģimene apsaimnieko arī vecu ābejdārzu 4 ha, kurā vāc ābulus sulai. Vecās ābeles tiek atjaunotas, izzāgējot nokaltušos zarus, veidojot vainagu un uzpotējot jaunas ābolu šķirnes.

Saimniecībā šobrīd tiek audzētas 17 šķirņu zemeņes. Daudzus nosaukumus dzirdam pirmoreiz. Par katru Ilmāram ir daudz stāstāmā – gan par ogu īpa-

šībām, ražību, nogatavošanās laiku un izturību uzglabāšanā un transportēšanā. Katru gadu tiek izmēģinātas vismaz piecas jaunas šķirnes, no dažām, mazāk piemērotām, nākas atteikties. Agri nogatavojas un labu ražu dod Japānas šķirne ‘Karioko’. Ilmārs bija pirmais Latvijā, kurš sāka audzēt šīs šķirnes zemeņes lielākās platībās. Ogām ir labas garšas īpašības, laba ražība, un tās bez pārstādīšanas var audzēt sešus gadus pēc kārtas, ja stādījumu labi kopj. Šķirni izdevīgi stādīt jaunā ābeļu dārza rindstarpās. Apkopojot zemeņes, tiek apkoptas arī ābeļu rindstarpas, beidzot ražot zemeņem, sāks ražot ābeles un bumbieres. Par labākajām šķirnēm saimniecībā atzīst ‘Karioko’, ‘Clery’, ‘Sonata’, ‘Senga Sengana’.

Tehnoloģijas

Zemeņes tiek audzētas pēc dažādām tehnoloģijām, kuras visu laiku papildina, izmēģinot jaunas.

Lielākā daļa lauku klāti ar plēvi. Audzējot uz plēves, nav jāravē, ogas nogatavojas ātrāk un novācot ir tīras. Nemītīgi tiek eksperimentēts ar plēvju krāsu un biezumu. Vēlās šķirnes nestāda uz plēves, jo tas veicina ogu ātrāku nogatavošanos, un šķirne tad vairs nav vēla. Daļa zemeņu stādījumu tiek ierīkoti uz paaugstinātām dobum, kuras klātas ar salmiem.

Nesen Ilmārs bija ienācis mūsu konsultāciju birojā un stāstīja, ka izgatavo jaunu ierīci plēves uzvilkšanai, kura vienā braucienā uzber dobi, uzzvelk plēvi un nostiprina malas, apbērot ar augsnī.

Pēdējos gados ievērojamu peļņas daļu dod stādu tirdzniecība. Stādu

audzēšanai izveido atsevišķus laukus, kuros ogas nevāc un visus ziedpumpurus izkniebj, tikko tie pamanāmi. Šis darbiņš puspektārā platībā tiek uzticēts abiem bērniem. Lauks jāpārbauada vismaz četras reizes, jo, izlaužot vienu ziednesi, pēc laika parādās cits. Darbam iegādātas speciālas šķēres ar drošības aizsardzību. Bērni jau no mazotnes piedalās darbā, tā noplnot kabatas naudu.

Augus mēslo ar minimālām devām, ievērojot augšņu analīžu rezultātus. Pret slimībām nemiglo, rūpējoties par savu un patērētāju veselību. Daudzo gadu pieredze rāda, ka, lietojot ķimikālijas, ieguvums salīdzinājumā ar kaitējumu dabai un veselībai neatmaksājas.

Realizācija

Zemeņu pārdošanu uzrauga sieva Līga. “Migl Dārzu” ogas var nopirkt Kuldīgā un Ventspilī. Preci var atpazīt pēc saimniecības logo gan uz taras, gan pārdevēja apģērba. Saimnieki lepojas, ka var piedāvāt kvalitatīvu, Latvijā audzētu ogu, kuru jau pa gabalu var pazīt pēc smaržas un svaiguma. Daļu ogu realizē vairumpircējiem, kuri pēc preces brauc uz saimniecību.

Nākotnes nodomi

Pēdējos gados daudzi zemeņu audzētāji no ārzemēm ieved saldētos jeb frigo stādus. Tie dod ražu apmēram pēc 60 dienām. Stādot siltumnīcā, ogas var lasīt gandrīz visu gadu. Kādēļ gan stādi jāved no ārzemēm? Saimnieks jau iesaldējis ap 5000 dažādu šķirņu zemeņu stādu un izmēģinās šo tehnoloģiju savā saimniecībā.

► 16. lpp.

Zemeņes aug uz uzbērtas dobes un arī plēves

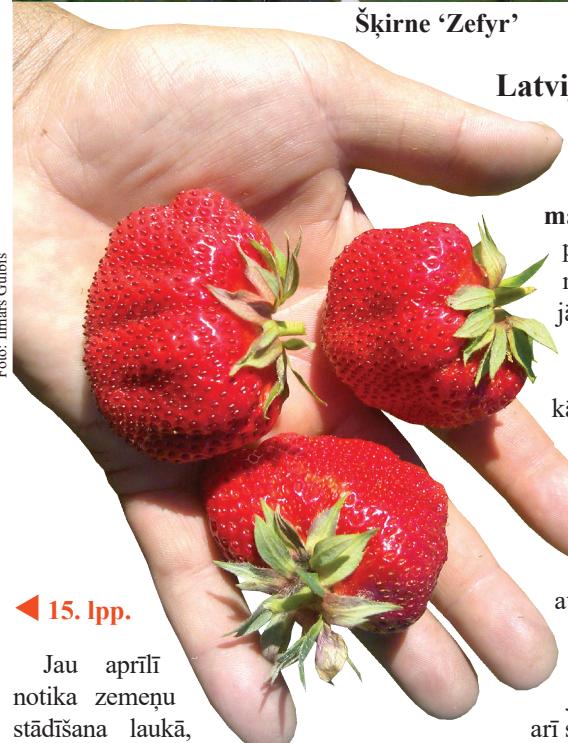

Zemeņes aug uz plēves

Saimnieki Līga un Ilmārs Gulbji

Foto: Inese Blūma

◀ 15. lpp.

Jau aprīlī notika zemeņu stādīšana laukā, no kura vēlā rudenī iegūs stādus saldēšanai. Saviem spēkiem tiek būvēta liela siltumnīca, lai jau Ziemassvētkos varētu piedāvāt svaigas zemenes. Siltumnīcā plānots stādīt zemenes vairākos stāvos, tādējādi 30 x 8 m lielā platībā ietilptu ap 10 000 stādu. Iecerēts, piesaistot ES projektu naudu, uzbūvēt pārstrādes cehu. Saimnieki turpinās meklēt jaunas šķirnes, kurām ir kvalitatīvas, garšīgas ogas un pēc iešķirnes realizācijas laiks.

Latvija ir milzu iespēju zeme

Par saimniecībā paveikto un dzīvi laukos **Ilmārs Gulbis** saka: "Esmu pārliecināts, ka Latvija ir milzu iespēju zeme, tikai jāmāk tās saskatīt un paņemt sev piemērotāko. Sākām zemeņu audzēšanu kā hobiju, un esam gājuši daudz kam cauri. Tāpat kā arī citiem saimniekiem, brīžiem gājis kā pa ceļiem. Bet, jo grūtāk klājas, jo vairāk attūstāmies. Reizēm ar spītu, lai pārbaudītu, – ja neizdodas, vai tiesām tā vajadzēja būt. Un izdodas!". Tāpat arī sadzīvē. Ja ir vēlēšanās, tad visu var sakārtot. Bērni tiek vesti uz skolu astoņu kilometru attālumā, kur Līga strādā par skolotāju. Tieka rastas iespējas, lai mazie apmeklētu arī pulciņus: meita divreiz nedēļā dodas uz Aizputes mūzikas skolu, kur mācās spēlēt vijoli, bet dēls – uz Kuldīgas sporta skolu, kur trenējas galda tenisā.

Saimniekošanas gados zemeņu liežu uzkrāta milzīga pieredze. Ar savām zināšanām Ilmārs labprāt dalās, pie viņa brauc ne tikai pēc stādiem, bet arī

Foto: Ilmārs Gulbis

pēc padoma. Var noskatīt vislabākās tehnoloģijas, bet darbs to īstenošanai jāieiegulda pašam. Saimnieks ir ļoti sabiedrisks, atsaucīgs, īsts savas nozares patriots. Katru gadu novada uzņēmēji tiek izvirzīti konkursam "Kuldīgas novada uzņēmēju un amatnieku balva". Nominācijā "Gada lauksaimnieks" pagājušogad viens no četriem pretendentiem bija IK "Migl Dārzi" un saņēma pašvaldības atzinību un LLKC Kuldīgas biroja speciālbalvu. □

Inese Blūma, LLKC Kuldīgas novada lauku attīstības konsultante